

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԴ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28, 1901

ԹԻԻ 39

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կը վճարենք Մեր Պարտքերը	341
Կրօնական Լուրեր	341
Նուիրադրօնալ Պատկեր Մը	342
Պարթևները Վերսալին Գոյութեան Բերել	343
Փրօֆէսոր Քրիստի Գործարկութիւնները	343
Նոր Լոյս Բարեկրօնի Վրայ	344
Ափրիկէի Թղթակները	344
Տուրք Կամ Տալ	344
Մեր Եկեղեցեաց Արտաքինը Եւ Ներքինը	346
Իզմիթի Ամերիկեան Տնտեսական Մանկապարտեզը	346
Աղբ	346
Հանգէս Քաղաքական	347
Դրամական	348

ԱՒԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր:

Տարեկան գինն է մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու համար կանխիկ 30 դրամ. արծաթ, օտար երկիրներու համար 4 1/2 տոլար, կամ 6 շիլինգ, կամ 7 3/4 Ֆրանք: Մեկ քերթի գինն է 30 փարա: Ամսաքերթին տարեկան գինն է 6 դրամ. ամէն տեղւոյ համար. թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է:

Խմբագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ սոս. Տր. Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, իսկ բաժանորդագրութեան վերաբերեալներն՝ սոս. Տր. Հ. Ք. ԿՐԻՆ, Ամերիկացի խան, Կ. պոլիս:

Վերկայի Միւսիոնարաց Ընկերութեան Կողմէն,
Հ. Ք. ԿՐԻՆ, ԱՐՏՕՆԱՏԻՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏՆՏՐԵՆ-ԽՄԱԳԻՐ

ԿԸ ՎՃԱՐԵՆՔ ՄԵՐ ՊԱՐՏՔԵՐԸ

Քրիստոնէութիւնը կը յեղաշրջէ մարդուն դիրքը հանդէպ մարդու: Մարդն է բնութեամբ անձնասէր կենդանի մը: Տղան սովորաբար կ'ուզէ որ նախ իրեն արուի և անվրէպ ամէնէն խոշոր կտորը կ'առնէ: Երբ տղան մարդ կ'ըլլայ, ամէնէն խոշոր կտորը կ'առնէ դարձեալ, երբ նոյնը չգտնուի: Սիրոյ շրջանակը զոր մարդկային ինկած բնութիւնը կը քաշէ՝ շատ նեղ է արդարեւ: Սովորաբար կը ներփակէ, բացի մարդէն, անոր հայրը և մայրը, եղբայրները և քոյրերը, կիներ և զաւակները, թերեւս նաեւ մէկ երկու բարեկամ: Այս նեղ շրջանակէն դուրս գտնուող բոլոր մարդիկ նախանձորդ և հակառակորդ են կեանքի մեծ պայքարին մէջ: Այս նոյնքան ճշմարիտ է նկատմամբ ազգերու ողջան անհատներու: Հրեան իր շուրջ քաշեց շրջանակ մը, որու մէջ ներփակեց Աստուծոյ բոլոր խոստումները և կրօնքի բոլոր

արտօնութիւնները, և հեթանոս անուանեց այդ շրջանակէն դուրս գտնուող ամէն մարդիկ: Յոյնը իր շուրջ քաշեց շրջանակ մը և անոր մէջ ներփակեց ամէն իմացականութիւն, զարգացում և մշակութիւն, և բարբարոսութիւն անուանեց այդ շրջանակէն դուրս գտնուած ամէն բան: Այսօր նոյն հակամիտութիւնը կայ մարդկային արտին մէջ: Հարստութիւնն իր նեղ շրջանակն ունի: Բարձր կոչուած ընկերութիւնն իր նեղ շրջանակն ունի: Մշակեալ դատակարգն իր նեղ շրջանակն ունի: Նոյն իսկ կրօնական ընկերակցութիւնները կը փորձեն պատուարներ կանգնել իրենց շուրջ:

Սրդ, քրիստոս եկաւ քանդել այդ պիսի պատուարներ: Եկաւ մեր շահու և սիրոյ նեղ շրջանակները այն աստիճան լայնցնել որ ամբողջ աշխարհը ներկայ կեն: Բարի Մամարացիին սրտառուչ առակով ան մեզի կը սորվեցնէ թէ ընկեր՝ դրացի կամ դրկից ըսել չէ, այլ՝ կարօտ կամ կարօտեալ: Կարօտ մարդը մեր ընկերն է, թէև ջինու մէջ բնակի:

Քրիստոսի հետևողին համար ամէն կարօտութիւն՝ տեսօրին վճարելի մուրհակ է, ամէն պատեհութիւն՝ վճարելու պարտականութիւն է: Ունեցողը չունեցողին պարտական է: Քրիստոնէական կրօնքի հիմնական սկզբունք է այս: Սիրոյ պատու այս սկզբունքն էր որ Փրկիչը երկինքէն երկիր բերաւ: Այս սկզբունքն էր որ Պողոսի զրեւ տուաւ, «Յոյներուն ու բարբարոսներուն, իմաստուններուն ու անմիտներուն ալ պարտական եմ»: Պողոս ինքզինք պարտական կը համարէր ամէն մարդու որ իր ունեցածին կարօտ էր, ո'վ ալ ըլլար այն մարդը, կամ ո'ր ալ ապրէր: Եւ իր կեանքը կ'անջնէր՝ իր պարտքը վճարել աշխատելով:

Այս ոգին է որ չարժեքաւ է քրիստոսի ամէն ճշմարիտ հետևող: Լուր կ'առնէք թէ խեղճ ընտանիք մը սովաւ մահ ըլլալու վրայ է: Դուք ամէն բան առատ ունիք: Անոնց կարօտութիւնը նպաստի Աստուծոյ հրաման մ'է առատութեան մէջ գտնուողներու: Դուք անոնց պարտական էք, և ձեր առա-

տութենէն անոնց կարօտութիւնը պիտի լեցնէք:

Ահա երիտասարդ մը, որ դաստիարակութեան բարիքներն ընդունած է: Իբրեւ Քրիստոնէայ կարող չէ իր լոյսը դրուանի տակ պահել և անձնասիրաբար ապրիլ: Մարդկութեան պարտական է այն չափով որով ինք մասնաւոր առաւելութիւններ ու պատեհութիւններ ընդունած է:

Ահա, դարձեալ, մարդ մը զոր Աստուած օժտած է երևմտագիտական կարողութեամբ, դրամ շահելու տաղանդով: Քրիստոնէական կրօնքը անոր կ'արգելէ այս տաղանդը գործածել լոկ իր անձնական հաճոյքին և վայելքին համար: Ունեցողը չունեցողին պարտական է:

Այս մեծ սկզբունքը միտնարական ամէն ջանադրութեան հիմն է: Եթէ քրիստոս բնաւ մեզի պատուիրած չըլլար, «Գացէք բոլոր աշխարհ, ու աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն», եթէ բնաւ մեզի հրամայած չըլլար իր վկաներն ըլլալ «մինչև երկրիս ծայրերը», տակաւին այս մեծ սկզբունքը մեզ պիտի ստիպէր այս գործին ձեռնարկել: Ինչպէս ըսած է մէկը, «Մենք հեթանոսներուն բարեբաւները չենք, այլ անոնց պարտականները»: Քրիստոսի եկեղեցին այս մեծ երկրադնդին վրայ գտնուող ամէն մեղաւորի պարտական է հաղորդել ճշմարիտ ու կենդանի Աստուծոյն նաեւ խաչեալ ու յարուցեալ Փրկիչին գիտութիւնը: Կը վճարենք մեր պարտքերը:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ԼՈՒՐԵՐ

Երեւմտական տարւոյ առաջին տասնըմէկ ամիսներուն մէջ Ամերիկեան Պորտի ամէն աղբիւրէ հասոյթն եղած է նախօրդ տարուանէն աւելի քան 29,000 տոլար պակաս: Եթէ վերջին ամիսը, որու տեղեկագիրը դեռ մեզի հասած չէ, անսովոր առատութեամբ հասոյթի ամիս մը չեղաւ, երեւմտական տարին լրացած պիտի ըլլայ Պորտի պարտքը բաւական աւելցնելով: Քարտուղարներէն մէկուն նաեւ կը կ'ըսէ թէ Յուլիան խոշոր կտակ մը կը սպասուէր, բայց այժմ կ'իմացուի թէ այն չկրնար Պորտի յանձնուիլ մինչև յառաջիկայ Յունուար: Տարեկան ժողովը Հարթֆորտի մէջ պիտի դաւարի Հոկտ. 8-11ին:

Չինու միսինոնարներն ումանց նոյն պետութեան ներքին գաւառներէն բացակայութիւնը, որ անխուսափելի հարկ մը դարձաւ, օգտակարապէս գործածուելու վրայ է վերադնուած թեմա Սուրբ Գրոց այն հրատարակութեան, որու լեզուն կը կոչուի Մանտարինական։ Այդ լեզուն կը խօսին Չինու բնակիչներուն երեք չորրորդը, թէեւ գաւառաբարբառային զանազան այլափոխութիւններով։ Վերադնուած թեման նպատակն է այդ գաւառաբարբառներն ի մի ձուլել եւ այնպիսի թարգմանութիւն մը պատրաստել որ դիւրահասկանալի ըլլայ Չինու խօսակցական լեզուն բոլոր գործածողներուն, այսինքն երկրագնդի բնակիչներուն մէկ վեցերորդին, Հինգ տարբեր ընկերութիւններու միսինոնարներ այս գործին ձեռնարկած են։

Հնդկաստանի մէջ Ամերիկեան Պորտի միսինոնարները իրենց խնամքին տակ աւելի քան 3,000 տղայ ունին սովին պատճառով որ բացած։ Երկու մարդիկ, որոնց թոշակը բարեկամներ կը վճարեն, այդ որբերուն արհեստագիտական կրթութիւն տալ գացին։ Մին է երկրագործական գոյէճի մը շրջանաւարտ, եւ երկրագործութիւն պիտի սորվեցնէ։

Քրիստոսի Աշակերտներ կոչուած յարանուանութեան ընդհանուր ժողովը եօթնամիս յանձնաժողով մը կազմեց, որու պաշտօնը պիտի ըլլայ աշխատիլ որ եկեղեցիներու համադրային դաշնակցութիւն մը կազմուի։ Կ'ըզուի որ այլազան յարանուանութիւններ իրենց դաշնականքները պահեն, բայց չնորհիւ դաշնակցութեան կազմին համադրային եկեղեցի մը զանազան ճիւղերով։

Ամերիկեան Պորտը Հնդկաստան զրկած է պատուիրակութիւն մը իր մէկ քարտուղարէն, հովիւէ մը եւ վաճառականէ մը բաղկացեալ, որոնք պիտի քննեն գործին վիճակը։ Պատուիրակութիւնը նախ ամիս մը Սէյլան մնաց, եւ անտի Պարթըն քարտուղարը կը զրկէ իրենց աշխատութիւններուն մէկ տեղեկագիրը։ Շատ խորհրդակցութիւններ ունեցած են ոչ միայն Պորտի միսինոնարներուն հետ, այլ եւ ամէն ընկերութիւններու բոլոր Բողոքական միսինոնարներուն հետ։ Դաստիարակութեան մեծ փափաք գտան եւ քարտուղարը պատուիրակութեան տպաւորութիւնները սապէս կ'ամփոփէ։ «Քրիստոնէութիւնն արդէն իսկ խորին տպաւորութիւն գործած է երկրացիներուն մտքին վրայ։ Փոփոխութիւններ սկսած են այժմ մեծ տգտնել, որոնք հարաւէն եկող երկաթուղիի նոր գծին հետ յաջորդ տասնամեակին մէջ անտարակոյս աւելի մեծ յեղաշրջումներ պիտի կատարեն այս երկրի մարդոց կեանքին մէջ քան զոր կատարած են լրացած դարուն վերջին կիսուն»։

Փարիզաբնակ Սալիէն երէցը Ֆրանսայի կրօնական կացութեան վրայ գրելով կը խօսի արեւելեան աւելնալուն վրայ, որ այժմ աւելի մեծ կոտորած կ'ընէ Ֆրանսայի մէջ քան Եւրոպական ուրիշ այլ երկրի մէջ։ Մարդոց մէջ համոզում մը ընդհանրացած է թէ աշխարհիկ դաստիարակութիւնն անյաջող ելաւ։ Այս պատճառով հակադրեցութիւն մը սկսած է դէպ ի կաթոլիկութիւն։ «Հռոմէական եկեղեցիներ յաճախողները երբեք այսօր քաղաքացի չեն ըլլար, ոչ ալ Հռոմէական ուխտադնացիները։ Եկեղեցւոյ զանձը երբեք այսօր չէր զեղուր հարուստներու եւ աղքատներու տուրքերով»։ Հանրապետութեան շատ կողմերը բոլորովին անձաւոր է Բողոքականութիւնը։ Սակայն Սա-

լիէն երէցը կը գուշակէ լաւագոյն ժամանակ մը։ «Անձկութեան նշաններ կան», կ'ըսէ, «կըրեական դասուն մէջ։ Վերջին երկու երեք տարուան մէջ 200է աւելի քահանաներ, որոնցմէ շատեր ուսեալ մարդիկ են եւ մեծ մասամբ ճշմարտապէս բարեպաշտ, թողած են Հռոմէական եկեղեցին։ Անոնց մեծ մասը Բողոքական եկեղեցիներու յարած են»։

Աստուածաշնչի Անգղիական ընկերութիւնն ի զուր աշխարհացաւ Հապէչներուն Աստուածաշունչ տալ իրենց լեզուով։ Ընկերութեան գործակալները երկիրն իրենց դէմ փակուած գտան։ Բայց Շուէտացիները միսինոնարութիւն մը ունին Հապէչաստանի սահմանագլուխը, եւ Թաճէլէնձ անունով Հապէչ մը, որ Շուէտական ընկերութեան կողմէ 1830ին պատրաստուած Եթէովպական Նոր Կտակարանի հրատարակութիւնը սրբագրեց, իր երկիրը վերադարձաւ իր հետ Նոր Կտակարաններ տանելով, Հալածուեցաւ Թաճէլէնձ, բայց հարկատու թաղաւորն Մանկաշիա Նոր Կտակարան մը ընդունեցաւ անոր ձեռքէն եւ Մէնէլիք կայսրը պաշտպանութիւն ցոյց տուաւ անոր։

Քոնկրէնէլէթ, խօսելով սա իրողութեան վրայ թէ Քրիստոնեայ երիտասարդներու չորս համաժողով գումարեցաւ վերջերս Ամերիկայի մէջ, կ'ըսէ, «Ամէնուն մէջ ալ մեծագոյն շահագրգռութեան առարկան էր արտաքին առաքելութիւններու գործը, եւ այդ շահագրգռութիւնը գործնական արտայայտութիւն գտաւ զանազան կերպերով։ Քրիստոնէութեան ապագային համար մեծ նշանակութիւն ունի սա պարագան որ Քրիստոնեայ բիւրաւոր երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ մեր ժողովրդին մեծ կեդրոններուն մէջ համախմբուելով այսքան խորապէս կը շարժին մարդիկը Քրիստոսի բերեւոր պատասխանատուութեան զգացումով... Ասոր պատճառը մասամբ այն է որ նոր փոյթ մը կայ Քրիստոսի նուիրուելու եւ աւելի խոր ըմբռնում մը թէ ինչու եկաւ Քրիստոս այս աշխարհը»։

Երեւոյնի մը որ իր անունը չուզեր յայտնել՝ Նիւ Եորքի Քոլումբիա Համալսարանին 100,000 տոլար նուիրած է զարկ մը տալու համար Չինական լեզուի եւ գրականութեան ուսման նոյն համալսարանին մէջ։ Նուէրին ուղղակի նպատակը կրօնական չէ, բայց կրնայ միջոց մը ըլլալ ուսանողներէն ումանց մէջ Չինաբէնի սէր արթնցնելու, նաեւ անոնց Չինացիները Քրիստոնէութեան բերելու գործին օգնելու փափաք եւ նախաձեռնութիւններ չելու։ Նուիրատուն կ'ըսէ թէ այս գումարը կը ներկայացնէ ինչ որ ինք ծխախոտի եւ ըմպելիի համար վատնած պիտի ըլլար, եթէ զանոնք գործածէր։

Սան Ֆրանսիսքօի մէջ բնակող Չինացի դաղթականներու ժողովական եկեղեցին 44 անդամ միայն ունի։ Բայց անցեալ տարի 346 ոսկի տուաւ առաքելական գործերու համար։ Եկեղեցին առաջագրած է Հարաւային Չինու մէջ գործող երեք հովիտի եւ շրջիկ աւետարանչի մը թոշակն հայթայթել։ Սան Ֆրանսիսքօի մէջ եւ Խաղաղականի եւ գերբը Ամերիկեան ուրիշ տեղեր բնակող Ճափոնցիներու թիւն է 40,000։ Ասոնցմէ շատեր Քրիստոնեայ եղած են։ Մեթոտական եկեղեցին, որ շատ յաջող գործ ունի անոնց մէջ, 1893է մինչեւ 1900, այսինքն եօթը տարուան մէջ 1,500է աւելի անձ մկրտած է։ Առատաձեռնութեամբ նպաստած են անոնք իրենց եկեղեցիներուն պահպանման, նաեւ աւետարանը իրենց երկիրը զրկելու գործին։

Սոյն վերջին նպատակով 1,400 ոսկի զրկած են Ճափոն, մինչ իրենց Ամերիկեան եկեղեցիներուն համար գրեթէ ասոր տասնապատիկը տուած են։ Առ նուազն 30 Ճափոնցիներ Ամերիկայի մէջ դարձի եկան եւ ապա Ճափոն գացին իրրեւ երէց, ուսուցիչ եւ աւետարանիչ։

Սըր Չարլս Էլլըթ կ'ըսէ թէ, թէեւ Հնդկաստանի քաղաքացիութիւնը վերջին քսան տարուան մէջ 20 առ հարիւր աւելցաւ, Քրիստոնեաներուն թիւը 60 առ հարիւր աւելցաւ, իսկ Բողոքական Քրիստոնեաներու թիւը 145 առ հարիւր։

Երբ Լորտ Տըֆըրին Հնդկաստանի փոխարքայ էր 16 տարի առաջ, տիկին Տըֆըրին ձեռնարկեց դրամագլուխ մը հաւաքել, որ հիմա անոր անունով կը կոչուի, եւ որու նպատակն էր Հնդկաստանի կիներուն համար բժշկական խնամք եւ հիւանդանոց հայթայթել։ 350 հիւանդանոց եւ դարմանատուն՝ դեղարան հաստատուեցան, ամէնքն ալ Անգլիոյ բժշկական լաւագոյն վարժարաններուն մէջ կրթուած կին բժիշկներու խնամքին տակ։ Ասոնք ունին 400 օգնական բժիշկ եւ կիրթ հիւանդապահներ։ Տարին աւելի քան 1,500, 000 հիւանդ կը խնամուի եւ հարիւրաւոր տեղացիներ կը կրթուին այժմ բժշկութեան եւ հիւանդապահութեան համար։

Ուսեալ Պրահմանի մը, որ երիցական կղեր եղած էր, իբր տասներկու տարի առաջ հարցուեցաւ թէ առաջին անգամ ինչ բան իր ուշադրութիւնը դարձուց Քրիստոնէութեան։ Պատասխանեց թէ բարեկամ մը տեսնելու համար սոլասելու միջոցին դիւր մը առաւ իր ձեռքը եւ առաջին բառերն իսկոյն դրաւ եցին իր ուշադրութիւնը։ Այդ բառերն էին «Սկիզբէն Աստուած երկինքն ու երկիրը ստեղծեց»։ Այս խօսքին կարճութիւնը, վսեմութիւնը եւ ինքնայայտ ճշմարտութիւնը, արարչագործութեան նկատմամբ Հնդկի նուիրական մատենաներուն մէջ գտնուած երկար, խրթին եւ տաղտկալի նկարագրութեան հետ հակադրուելով, այնքան նպաստաւոր աղբեցութիւն գործեցին անոր վրայ որ անմիջապէս Աստուածաշունչ մը գնեց եւ ուշի ուշով կարդալով զայն՝ եղաւ Աստուածաշնչին եւ անով յայտնուած Փրկչին անկեղծ ու յայտնի հաւատացող մը։

ՆՈՒԻՐԱԳՈՐԾԵԱԼ ՊԱՏԿԵՐ ԿԸ

Նշանաւոր գեղեցկութեամբ օժտուած աղքատ Պոնեմիացի գնչու աղջիկ մը իբրեւ ընդօրինակելի աւարկայ գործածեց Գերմանացի պատկերահան մը իր աշխատանոցին մէջ։ Աղջիկը աշխատանոցին մէջ տեսաւ խաչելութեան թերի մնացած պատկեր մը, եւ հարցուց պատկերահանին թէ ո՞վ է այն ոճրագործը եւ ինչ ըրած է որ այսպիսի սոսկալի պատժի արժանացած է։ Պատկերահանը ժպտեցաւ աղջկան տղիտութեան վրայ եւ պատմեց թէ խաչին վրայ այն դամուած մարդը չարագործ մը չէ, այլ աշխարհիս բարի մարդոց ամէնէն բարին է։ Այդ ժամանակէն սկսեալ խաչի պատմութեան մասին աղջկան հետաքրքրութիւնը երբեք չդադրեցաւ։ Ան բոլորովին անուս էր, եւ իր հարցումներուն միջոցով էր որ իր առաջին ծանօթութիւնն ստացաւ մարդկային սեռին Փրկչին վրայ։ Բայց պատկերահանը կցկուտը պատասխաններ կու տար անոր հարցումներուն, վասն զի ճշմարիտ Քրիստոնեայ մը չէր։ Աղջիկը պատկերահանին զգացումէ զուրկ ըլլալը դիտելով, որ մը ըսաւ անոր, «Ես կը խորհիմ թէ զուր զա-

նրկա սիրելու էք, եթէ մեռաւ ձեզի հա-
մար : Աղջկան այս խօսքը շատ աղքեց պատ-
կերահանին մտքին : Քրիստոսի մահը անոր
կատակերգութեան պէս բան մը թուած էր :
Յիսուսի Աստուածային կեանքը երբեք չար-
ժամ չէր զանրկա : Պահմարացի տգէտ աղ-
ջիկը խնդրէր ուրիշ կերպարանքով ներ-
կայացուցած էր անոր, եւ անրկա հանգիստ
չեղաւ մինչեւ որ կրօնքը քննելու եւ անոր
նկատմամբ հարցութիւնք ընելու ձեռնարկեց ,
եւ վերջապէս ծառայ եւ երկրպագու եղաւ
իւրաքանչեւ : Նոր սիրոյ մը ներշնչման ներ-
քեւ պատկերահանը աւարտեց պատկերը որ
կախուեցաւ Տիւսէլտորֆի պատկերասրահին
մէջ, ներքեւը սա գրութիւնով . «Ես ըրի
ասրկա քեզի համար , դուն ինչ ըրած ես
Ինծի համար » Ժամանակ մը յետոյ պատ-
կերահանը աղջիկը տեսաւ հոն որ կուլար
պատկերին առջեւ : Այս անգամ ինք կրնար
իրեւել Քրիստոսեայ խօսիչ աղջկան : «Տէր ,»
ըսաւ աղջիկը , «Անրկա խեղճ Պահմարացիներ-
ուն համար ալ մեռաւ » «Այո ,» պատաս-
խանեց պատկերահանը : Եւ Գալիլեացին ա-
չակերտ մըն ալ ունեցաւ : Այն ժամանակէն
քանի մը ամիս ետքը աղջիկը որ մահամերձ
կը պատկէր դնելու իրանի մը մէջ , քաղա-
քէն ոչ հեռու , պատկերահանը կանչել տուաւ ,
եւ անկէ շնորհակալ եղաւ : «Ես հիմա կ'եր-
թամ Անոր ,» ըսաւ , «Ես կը սիրեմ զԱնրկա ,
եւ գիտեմ որ Անրկա զիս կը սիրէ »

Տարիներ յետոյ թեթեւաբարոյ երիտասարդ
աղնուակաւ մը նոյն պատկերին վրայ նայե-
ցաւ , եւ անոր ուսումնասիրութիւնը եւ
ներքեւի գրութեան յանդիմանիչ իմաստը
այնպէս շարժեց զանրկա եւ ներդործեց ա-
նոր վրայ , որ ինքզինք նուիրեց Աստուծոյ
ծառայութեան : Այս երիտասարդն էր Կոմս
Յինցէնտորֆ , Մորալիական Եկեղեցիին հիմ-
նարկիչը : Աղնու եւ աղքեցիկ պատկերի մը
աշխարհիս բերած օրհնութիւնը շատ անկար
կերպով կը չափուէ՝ անոր քանի մը ընդօրն-
նակութիւնները միայն թուելով : Անրկա
կրնայ սորվեցնել տգէտը , կրնայ յանդիմանել
անբարոյականը , կրնայ ներշնչել բարեպաշտը
եւ մտախորհը , եւ կրնայ քարոզել այն գե-
րագոյն ճշմարտութիւնը զոր Սուրբն Պօղոս
յայտարարեց իբրեւ իր միակ պատգամը եւ
իր վերջին փառաքը :

ՊԱՐԹԵՆՈՆԸ ՎԵՐՍՏԻՆ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԲԵՐԵՆԸ

Յունաստանի թագաւորը հրաւէր մը հրա-
տարակաւ է ուսումնականներու միջադգա-
յին համաժողով մը դուրսարելու համար Ա-
թէնքի մէջ , որպէս զի Պարթենոնը վերտաին
դպրութեան բերելու կերպերու վրայ խոր-
հուի : Համաժողովին անդամները բարձրագոյն
հեղինակութիւն ունեցող անձինք պիտի ըլ-
լան , որոնք երկար հետադատութիւններով
քաջայարմար ըլլան ծրագիրներ յորինելու ,
որոնցմով այն համալսարանը շէնքը նախկին
չքեղութիւնովն օժտուի :

Պարթենոնը շինուեցաւ Պերիկլէսի իշ-
խանութեան ատենը լեռան մը բարձրագոյն
կատարին վրայ , ուր հին Յունաստանի քա-
ղաքակրթութիւնն սկսաւ : Անոր գեղեցիկ
համեմատութիւնները եւ պարզ եւ վեհ դի-
ժերը ամէն դարերու ճարտարապետներուն
զարմանքն ու սքանչացումը չարժած են : Ար-
դի հանձարն ու գեղարուեստը անկարող զեռ-
նուած է անկէ աւելի շքեղ բան մը արտադ-
րել : Պարթենոն թէպէտ գեղեցիկ էր , սա-
կայն դերձ չեղաւ արշաւողներու աւերիչ
ձեռքերէն : Անոր կերպարանքին աւերկու-

թիւնը բաղդատապէս քիչ մնաց տուաւ ար-
տաքին ընդհանուր երեւոյթին : Բայց ոսկին
ու արծաթը եւ ներքին մասին գեղարուես-
տական գանձերը այնպիսի փորձութիւն մը
եղան արշաւողներուն , որ ընտրեալագոյնները
մէկիկ մէկիկ տարուեցան ուրիշ երկիրնե-
րու մայրաքաղաքները պնդադարձելու հա-
մար : Երբ Ներոն վերադարձաւ Յունաստանի
մէջ կատարած շահատակութիւններէն , կ'ըս-
ուի թէ առաւ տարաւ Պարթենոնէ ամէնէն
վսեմ պղնձեայ արձանները : Էմիլիոս Փաւ-
լոս , Հռոմայեցի յաղթականը , ընտրեալագոյն
գոհարեղէններ հարկաւոր կառքերով տա-
րաւ : Աթէնքի այժմու այցելուները շատ
տարիներ աւելի խաղաղ եւ վայելուչ եղա-
նակով առած տարած են վսեմ կոյտերուն
մէջէն այն դարգարանքներէն մաս մը , այն-
պէս որ ուրիշ երկիրներու քաղաքացիները
կրնան նայիլ Պարթենոնի բեկորներուն վրայ :
Բրիտանական Թագարանին մէջ Էլիէնի Մար-
մարիոն անուանով ծանօթ հաւաքածոյ մը կայ
որոնք Պարթենոնէ բերուեցան : Պարթենոնը
վերտաին դպրութեան բերելու ծրագիրները կը
տրամադրեն գեղարուեստական այս գանձերը
հոն վերադարձնել , այնպէս որ չէնք իր վաղեմի
փառաւոր ժամանակուան դիրքին վերածուի :
Ասկէ մինչեւ 200 տարի առաջ Պարթենոն ,
անոր արտաքին մասը , լաւ պահուած էր , բայց
ոչ ներքին մասը : Վենետիկցիք պաշարեցին
Աթէնքը , եւ անդգոյ ռմբակոծութեամբ
ռուս մը ձգեցին Պարթենոնին մէջ , Իսկոյն
ահուի գոռում մը ելաւ , եւ երբ վռնի եւ
ծուխի ամպերը փարատեցան , տեսնուեցաւ
թէ եղած աւերկութիւնը շատ ցաւալի էր :
Հաղիւ թէ մնացած էր շէնքին ներսի կողմի
մէկ հետքը , եւ անգին արձաններ կտոր
կտոր փշրուած ցրուած էին : Եթէ Յունաս-
տանի թագաւորին ծրագիրները ի գործ դըր-
ուին յաջողապէս , աշխարհ նորէն պիտի
տեսնէ անոր ամենայն վեհութեամբ այն շին-
ուածը , որ Յունական քաղաքակրթութեան
բարձրագոյն կատարը կը ներկայացնէր :

ՓՐՈՑԷՍՈՐ ՔՈՒԽ ՓՈՐՁԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
(ԲՅՈՒՆ Լ'ԵՐԷՆ Թ. ՅԻԼԻ)

Մինչեւ որ Փրոքէսոր Քոխ գիտական աշ-
խարհին տայ բժշկական հանդէսներու եւ
թերթերու միջոցաւ իր տեսութիւնները հիւ-
ծախտին անասուններէ մարդկային էակներու
եւ մարդկային էակներէ անասուններու փո-
խանցուելուն կարելիութեան կամ անկարե-
լիութեան խնդրին վրայ , ձեռնպահ պիտի
մնանք անոնց կարեւորութեան նկատմամբ ո-
րոշ եղրակացութիւններ հանելու եւ կամ վճիռ
տալու մասին : Շատ հաւանական է որ
ի Լոնտոն Տր. Քոխի Միջադգային Համաժո-
ղովին առջեւ ըրած բանախօսութիւններուն
վրայ լրացիւններուն մէջ կարգացուած տե-
ղեկագրութիւնները անձիշդ են : Անոր բա-
նախօսութիւններուն նկատմամբ լրագրիւնե-
րուն գրածին նայելով Քոխ իբր թէ կ'ըսէ
թէ մարդկային հիւծախտը չկրնար փոխան-
ցուիլ արջաներու , ոչ ալ կովու հիւծախտը
մարդկային էակներու : Այս երկու նախա-
դասութիւններուն առաջինը հաւանօրէն ան-
ճիշդ կերպով տեղեկագրուած է : Շատ փոր-
ձերով ապացուցուած է թէ մարդկային հիւ-
ծախտը կրնայ փոխանցուիլ ընտանի անա-
սուններու՝ թէ՛ պատկիւնուծով եւ թէ՛ կե-
րակելու միջոցով : Երկրորդ նախադասու-
թիւնը թէ կովու հիւծախտը չկրնար մարդ-
կային էակներու հաղորդուիլ , կրնայ չիտակ
ըլլալ : Համաձայն է քանի մը տարի առաջ

շատերու յայտնած գաղափարին : Իրողութիւնը
սա է թէ , թէպէտ բժշկականութիւնը
ընդունած է սա վարկածը թէ կովու հիւ-
ծախտը կրնայ հաղորդուիլ մարդու , եւ թէ-
պէտ կատաւարութիւններ աշխարհիս ամէն
կողմը սոյն վարկածին համաձայն կը գործեն ,
իր թէ ապացուցուած ըլլար այդ վարկածը ,
երբեք ապացուցութիւն մը տեղի ունեցած
չէ եւ վստահելի շատ հիմեր չկան այս տե-
սութեան նպաստաւոր : Սոյն վարկածին ա-
մէնէն նախանձաւոր ջատագովները ունե-
ցած չեն գիտական հիմ մը որով պաշտպա-
նեն զայն : Եւ շատ նշանակութեան արժանի
բան է որ այսքան ստակ ծախսուած է ար-
գելիչ միջոցներու համար որոնք հիմնուած
են վարկածի մը վրայ որ չունի գիտական
խարխիւ :

Գործնական բժշկութեան առթիւ եղած
գիտողութիւններէ շատ յատկօրէն տես-
նուած է թէ մարդկային էակներու մէջ հիւ-
ծախտին ծաւալումին պատճառները գրեթէ
միայն երեք են . նախ՝ երկար ժամանակ սերտ
յարաբերութիւն անասուններու եւ առողջին
մէջտեղ ընտանեկան շրջանակի մէջ , երկրորդ՝
հիւանդին եւ առողջներու երկարատեւ եւ
սերտ ընկերակցութիւն գործատեղիներու եւ
ուրիշ վայրերու մէջ , որպիսի են վաճառա-
տուններ , գրասենեակներ , գործարաններ եւ
արհեստաւորի խանութներ : Երրորդ՝ բնա-
կի վայրիսի տուններու մէջ ուր հիւծախտ
ուսնեցողներ բնակած են առաջուրէն : Այս
երեք պատճառները կը ծառայեն բացատրելու
հիւծախտային նոր դէպքերու գէթ ինը տաս-
ներորդը : Երբ միայն կը բերէ մէկը թէ ամէն
տարի հիւծախտէ գրեթէ նոյն թուով մահ
կը պատահի , եւ թէ հիւծախտային ամէն
մէկ դէպքի համար պէտք են այսինչ թուով
անձեր , որոնք աւելի կամ նուազ սերտ յա-
րաբերութիւն ունենան հիւծախտաւորներու
հետ երկար կամ կարճ միջոց մը , կարող պիտի
ըլլայ գաղափար մը կազմել անխտին նշաւակ
ըլլալու տեսակին եւ քանակին վրայ որ հար-
կաւոր է հիւծախտի նոր դէպքերուն բացատ-
րութիւն մը տալու համար : Փողոցներուն մէջ
ախտացեալի վայրկեանական հանդիպում մը ,
եւ կամ հիւծախտաւորի տրուած այց մը ,
հաւանօրէն երբեք պատճառ չեն անտու վա-
րակուելու , եւ իրօք բաղդատապէս քիչ ան-
ձինք այնքան երկար տալեն կը գտնուին այդ
միջոցով վարակուելու ենթակայ դիրքի մէջ
որ անխտը իրենց մէջ բոյն դնէ : Իրողութիւնը
զոր գիտենք երկար ժամանակէ հետեւ , թէ
այս վանազան պատճառները որ նոր բացատ-
րութիւն մը կու տան թէ ինչո՞ւ վարակում
տեղի կ'ունենայ , շատ կը դիւրացնեն Քոխի
նոր նախադասութեան եւ ապացուցութեան
համոզումը , թէ անասուններու հիւծախտը
չկրնար մարդու փոխանցիլ , վասն զի անց-
եալին մէջ տեսած ենք թէ փոխանցուած չէ
այդ միջոցով : Մինչեւ իսկ եթէ Քոխի ապա-
ցուցութիւններուն նկատմամբ լրագրիւնե-
րուն ըսածները չափազանցութիւններ ըլ-
լան ալ , անկէ կրնան շատ օգուտներ յառաջ
դալ , վասն զի անրկա իրողութիւնները հան-
րութեան առջեւ կը դնէ , որոնք պիտի բառ-
նան չարիքներէն մէկ քանին որ եղած են
մօտ տարիներու մէջ՝ ծաւալմամբ ինչ ինչ
վարդապետութիւններու , գէթ չափազանց
եթէ ոչ սխալ վարդապետութիւններու , թէ
վտանգաւոր է հիւծախտաւոր արջանե-
րու կաթը եւ միայն ուտել : Շատեր , մօտ
տարիներու մէջ իրօք կը վախնան կաթ
խմել , եւ ուստի իրենքզինք կը զրկեն ու-
տեստի ամէնէն աժան եւ պատուական տե-

սակներէն մէկէն, եւ պատճառն է անոնց անդէպ վախը թէ կրնան հիւժախտէ բռնուիլ զանկա ուտելով։ Այս վերոյիշեալ քննութիւնները հարկաւ պիտի օգնեն վտարելու այս երկրւոյնը եւ այսպէս մեծ օգուտ պիտի ընեն։ Այսու ամենայնիւ տեղի մեծ բարիք պիտի ծագի երբ կորովը եւ դրամը, որ ընդարձակօրէն կը գործածուին հիւժախտին արգելմանը համար, այն եղանակաւ գործածուին՝ որով ձեռք բերուի փափաքելի արդիւնքը։ Եթէ այն դրամը, որ մօտ տարին երբեք մէջ ծախսուած է արջառները սպանման դատապարտելու եւ զանոնք փորձելու համար, ծախսուէր առողջապահական վայրերու հաստատման համար ուր հիւժախտաւոր աղքատներ դարմանուէին, դարմանալի արդիւնքներ ձեռք պիտի բերուէին։ Գիտենք աներկբայ թէ ամէն հիւժախտ իր սկզբնաւորութեան ատենները տարափոխիկ է, եւ բուժելի է։ Եթէ ունենայինք առողջապահական յատուկ վայրեր, ուր դեռ առաջին աստիճանի մէջ գտնուող ամէն մէկ հիւժախտաւոր դրուէր, վարակում տեղի պիտի չունենար։ Վասն զի անտաքեալը այլ եւս այնպիսի միջավայրերու մէջ պիտի չգտնուէր ուր անտուր ուրիշներու փոխանցուէր, երբ վարակման աստիճանին հասնէր, եթէ հասնէր երբեք։ Փրօֆ. Գոթի յօդուածին մէջ իրական նոր բան չկայ։ Բայց անիկա Գոթի եկած ըլլալուն համար կ'օգնէ յուզուած խնդիրը մը վերջնականապէս որոշելու, եւ թէ՛ բժշկներու եւ թէ՛ հանրութեան զգացումը ուղիղ կողմին պիտի առաջնորդէ հիւժախտին դէմ մաքառելու մեծ գործին համար։ Ի. Գարուս բախտը եւ մեծ առանձնաշնորհութիւնն է ի բաց վտարել մեծագոյն պատուհասը որ երբեք տառապելոցած է մարդկային ընտանիքը։ Ժ.Թ. Գարը աշխարհը պատրաստեց այս հզօր գործին։ Ի. Գարուն առաջին կէսը հաւանօրէն պիտի հնձէ փառքը եւ օրհնութիւնը։ Ամբողջ աշխարհի վրայ հիմա գործունէութիւն մը կայ այս լուրջ եւ ծանրակշիռ խնդիրը կարգադրելու լաւագոյն մեթոտները փնտռելու համար, եւ թէպէտ սխալներ գործուեցան եւ պիտի գործուին ալ, զիտութիւնը կը ցուցնէ նպատակն ի գործ դնելու կերպը։ Յօդուածի կրնանք տեսնել հիմա, ամէնէն արդիւնաւոր եւ ամէնէն մարդասիրական մեթոտը պիտի ըլլայ նախ առողջապահական վայրերու հիմնարկումը, երկրորդ՝ հիւժախտի բոլոր դէպքերուն արձանագրումը։ Երրորդ՝ հիւժախտաւորներու գործածած ընտանեացիներու խնամալ հակառակումը։ Ասոնք են կանոնները զորոնք Փրօֆ. Գոթի կը յանձնարարէ, եւ որոնց մասին միաբան են բոլոր բժիշկները։

ՆՈՐ ԼՈՅՍ ԲԱՔԵԼՈՆԻ ՎՐԱՅ

Երկու տարիէ աւելի է որ Գերմանական Արեւելագիտաց ընկերութիւնը, իրեն պիտ ունենալով Փրօֆ. Ֆրիտ. Տէլից իբրեւ գլխաւոր գիտուն, ի հաշիւ Պերլինի Արքեւի Թանգարաններուն կարեւոր հնախօսական հետազոտութիւններ կատարած է հին Բաբելոնի գետին վրայ։ Գործը ինքնին փորձ գիտական Տր. Գոլտէվէյի տեսութեան ներքեւ կը գտնուի։ Շահեկան գտնումներ եղած են, որոնց ամէնէն վերջինն է սա թէ պատմական այն չափերը հին քաղաքի մեծութեան մասին, որ հիմնուած են Հերոդոտոսի տեղեկագրութեան վրայ, պէտք է վերստին աչքէ անցնել եւ պակասեցնել։ Յիշեալ պատմագրին նայելով, Բաբելոն պարտի 635 մինչեւ 90 հազարամեթր, կամ փարիզն

ու Լոնտոնը միանգամայն պարունակող, տարածութիւն ունենալ, եւ կամ Պերլինի հինգ-պատիկը, հանդերձ քաղաքին պարիսպներով, Վիլհելմ կայսեր Յիշատակարան Եկեղեցին աշտարակին չափ բարձր եւ լման 40 մեթր թանձր։ Գերման հնախօսական արշաւախուժքին պեղումները ցուցած են թէ հին պարիսպներուն մէկ խնամալ հետազոտութիւնը սոյն առասպելական երկայնութիւնը պիտի վերածէ իբր 13 հազարամեթրի կամ այնչափ մը տեղի որ շատ մը փոքր է Պերլին քաղաքին անգամ։ Փոլ Բորպալս, որ Փրէշլի-Երկր-Երկր նոր հրատարակուած թիւին մէջ այս բաներուն վրայ մանրամասնաբար կը խօսի, կը յայտարարէ թէ խնդրին նշանակելի հանգամանքը այն չէ թէ ճշգրիտ հետազոտութիւնը հարկ կը դնէ փոխել այդ քաղաքաւորը, այլ թէ Հերոդոտոսի արտաւայտ խօսքերուն կուրօրէն հաւատ ընծայուած է ցարդ։ Երկու ամենակարեւոր գտնումները որ եղած են հոն, «Գաւս» եւ «Ամրամիպ Սիւ» կոչուած հողաբուրներուն մէջ են։ Առաջինը կը բովանդակէ միացորդները Նաբոգոդոնոսորի պալատին, որու մէջ մեռաւ Մեծն Աղեքսանդր։ Ամբողջութիւնը բերդ մըն է եւ յաճախ կը յիշուի Բաբելոնեան արձանագրութիւններուն մէջ Շուանա անուանով։ Ասոր զոններէն էր որ ամէն Տարեմուտի տօնախմբութեան ատեն կ'անցնէին մեծ թափօրները, որ կը կազմուէին ի պատիւ Մարտուքի, եւ որոնց մէջ թագաւորն ալ մաս կ'ունենար։

Ամրամ իպն Սիւի մէջ, անտարակոյս պիտի գտնուի Էսաճիւա, Բաբելոնի գլխաւոր տաճարը։ Ինչ որ Բաբելոն կը կոչուի Նաբոգոդոնոսորի արձանագրութեան մէջ, յայտնի է թէ ոչ թէ այդ անուանով քաղաքն է, այլ Աքրոփոլիսը իր պալատով եւ ամրութիւններով։ Հիմա կը կարծուի թէ Պապիլ հողաբուրը կը պարունակէ Շամիրամի կախաղանաւոր պարտէզներ կոչուածները, եւ թէ Բաբելոնի Աշտարակը կը կանգնէր Մարտուք տաճարին մօտ, Էսաճիւայի մէջ։ Խոզարկութիւնները ցարդ կ'արդարացնեն յոյսը թէ ուրիշ պեղումներ երեւան պիտի բերեն դէթ շրջակի՝ Բաբելոնի մեծ շէնքերէն շատին կամ մեծ մասին հիմերուն, եւ քաղաքը հանդերձ Նաբոգոդոնոսորի շքեղ շէնքերով մասամբ պիտի ներկայանայ Արեւելագետին։ Գաւորի համար կրնայ ըսուիլ թէ աշխարհի տեսածներուն մէջ ամէնէն հոյակապ շէնքերէն մին է, որուն պարիսպներուն թանձրութիւնը 11է 13 եւ մինչեւ իսկ 17 մեթր էր, եւ արեւելեան մեծ պարիսպը մինչեւ 41 մեթր թանձրութիւն ունէր։ Մասնաւոր շքեղութիւն ունին արտաքոյ կարգի ներքին զարդարանքները, որ կը բաղկանան երկուստեք եւ ապիկած (սըրլը) կղմինարներէ, որոնց բեկորները տակաւին կը գտնուին մեծ առատութիւնով, եւ կը ներկայացնեն տեսակ մը գործ, որ այլ եւս չկրնար նորէն շինուիլ կամ իր նմանն ունենալ։

ԱՓՐԻԿԵԻ ԹՁՈՒԿՆԵՐԸ

Հէնրի Մ. Սթենլի եւ Փոլ տիւ Գալլու իրենց Ափրիկեան ուղեւորութեան պատմութիւններուն մէջ երկուքն ալ խօսած են թզուկներուն, այն տարօրինակ մանր ժողովրդին, վրայ որ խիտ անտառներուն մէջ կը ընակին։ Ա. Բ. Լոյս կը նկարագրէ անոնց վրայով իր ստացած ապաւորութիւնները թզուկներուն Երկրին Մէջ՝ գիրքին ամէնէն շահեկան գլուխներէն մէկուն մէջ։

Մենք հիմա անտառին մէջ կը գտնուէինք

վեց օրերէ հետէ, եւ սկսայ հաւատալ թէ վերջապէս ճշմարիտ չէին թզուկներու վրայով պատմութիւնները։ Բայց օր մը սպասուորս, որ ճիշդ ետեւ կը գտնուէր, իսկոյն կեցաւ, եւ մատով ցուցուց ըսելով թէ մարդ-կապիկներ կային հոն։ Ես կորիլաներ ըլլալու եմ խորհեցայ։ Հետեւցուցի թէ խոշոր կենդանի մը ըլլալու է, բարձր ծառի մը՝ գագաթին մօտ, ուստի հրացանս ուսիս կռթնցուցի, զգուշութեամբ նշան առի եւ պատրաստուեցայ կրակելու։ Հրացանին բլթակը քաշելու վրայ էի, երբ սպասուորս աղաղակեց, «Մի կրակեր, մարդ է»։ Զուգէս գրեթէ վար ինկաւ հրացանս։ Այնքան մեծ եղաւ ապուրթիւնս։ Անիկա մարդ կրնար ըլլալ։ Այո, մարդ էր։ Որոշակի կրնայի տեսնել զայն։ Ան տեսաւ մեզ։ Եւ մինչ հոն կը կայնէինք աչքերնիս յառած, պտուղիկ մարդը վազեց այն ոստին վրայէն ուր կանգնած էր, եւ ծառէ ծառ ցատկեց եւ շուտով աներեւոյթ եղաւ։ Թզուկ մըն էր։ Իրիկուան մօտ, երբ դիպուածով աչքս վեր վերցուցի գիրքի վրայէն, տեսայ որ խել մը փոքրիկ երեսներ ինծի կը նայէին մացառուտին մէջէն։ Ծիշդ իմ դիմացս ծառի վիթխարի կոճղ մը կար, եւ անոր մէկ քովէն վեր տնկուեցաւ նուրբ մարմին մը։ Վայրկեան մը եւս քաշուեցայ, այնպէս թուեցաւ թէ կրակներ երկրի մէջ կը գտնուէինք եւ կրակներէ այցելութիւն կ'ընդունէինք։ Սպասուորներս տեսան այս տարօրինակ փոքրիկ էակները եւ իսկոյն քովս եկան։ Անոնցմէ մէկուն ըսի որ երթայ եւ այս փոքրիկ մարդիկը բերէ, որպէս զի խօսիմ անոնց հետ։ Բայց ան վախցաւ, եւ չուզեց քովէս հեռանալ։ Վերջապէս պոռացի թորոցիներու լեզուով, եւ ահա լսեցի հաճութեամբ որ պտուղիկ մարդոցմէ մին պատասխանեց ինծի։ Ըսի որ քովս դայ, եւ շատ կամացուկ եւ վախով եկաւ ձեռքերը Լուսին բռնած։ Հիմա լիովին կը տեսնէի այցելուներս։ Թէպէտ անոնք շատ կարճահասակ էին, իբր չորս ոտք բարձր, սակայն լայն կուրծքեր ունէին, աղուոր զարգացած մասններ, կարճ, պնդակալմ պարանոց, մանրիկ զրուխ եւ խոշոր ու զօրեղ սրունքներ։ Անոնց կուրծքը ծածկուած էր սեւ դանգուր մագով, եւ այդ մարդոց շատ խիտ սեւ մօրուք ունէին։ Ամէն մէկը կը կրէր աղեղ մը եւ նետեր կամ կարճ նետաձեւ նիզակներ։ Երբեք չեն մշակեր դետիւնը, այլ կը թափառին տեղէ տեղ եւ ծառերէն պտուղ եւ տեսակ տեսակ ընկոյզ ու կաղին կը քաղեն։ Շատ անգամ օրերով վիրաւորուած փրկի մը ետեւէ կ'իյնան, եւ անոր վրայ կ'արձակեն հարիւրաւոր փոքրիկ երկաթածայր նետեր, մինչեւ որ խեղճ կենդանին կը մեռնի սաստիկ յոգնութենէն։ Իրենց պտուղի վրանը կը կանգնեն, եւ փրկին միւր կ'ուտեն որչափ օր որ բաւէ, այնուհետեւ նորէն կ'երթան ուրիշ կերակուր փնտռելու։

ՏՈՒՐԳ ԿԱՍ ՏԱԼ

(Միշտ Գալլուի, Խոստով)

(Եր. Աւետիսեան 35 էջէն)

Մեր վերջին խորհրդածութիւնները եղան Գոր. Գ. Ե համարին սա խօսքին վրայ, «Ինչ որ «նիժ» ան թիւ կոչուած»։ Համարը սակայն սա նշանաւոր յաւելումը կ'ընէ այդ բառերուն վրայ։ Անագովրեցի Յիսուս Գրիստոսի անունովը՝ «Անագովրեցի Յիսուս Գրիստոսի անունովը» կ'ըսէ Պետրոս ի ծնէ կաղին, կու տամ քեզի քալելու, այո, եւ կայթելու կարողութիւն զոր ունիմ։ «Եւ ինչպէս քալէ» ցատկաւ, ուստոստէ։ Ու ան այնպէս

կ'ընէ՝ Վեր ցատկերով կը կայնի ու կը քայլէ։ Եւ, կ'ըսէ պատմութիւնը, կաղը քանոնց հետ տաճարը մտաւ քաղելով, ցատկերով եւ զԱստուած օրհնելով։ Եւ թէ զսուրբերն Պետրոս եւ Յովնանէս։ Անոնք վերցուցեր էին իր կաղովիւնը, քոյ Յիսուս Քրիստոսի անուանով։ Պետրոս եւ Յովնանէս խողովակներ եղեր էին, որոց մէջէն Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի, Աստուծոյ հրաշագործող, կաղը իրեւ բեկած կամ ճմլած անօթ վերակազմող ոյժը հոսեր ու հաղորդուեր էր անոր...։

Կը զլիսադրենք այդ բաները։ ԱՆՁԱՅՈՒՆԻ ՅԵՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՆՈՒՆՈՎ։ Հասկցնելու համար սա անսխալ կանոնը թէ՝ «մէն կ'ընէին ընթացման կամ նահապետական միջոցներով»։ Եւ որ քրիստոսը որոնք յանձն Յիսուսի և նոյն խի Յիսուսի Հոգեւոր տուրք տալը մեզի շատ անգամ շատ դժուար կ'երեւի, վասն զի մեզի կը թուի թէ մենք այսինչին կու տանք, այսինչ Պրնին կամ Պատին՝ որմէ, եկու տես, դժգոհ ալ ենք, կամ եթէ այսօր չենք, վաղը կ'ըլլանք, ես կամ դու կամ նա, իրաւ եւ յաճախ անիրաւ պատճառներով։ Այո, այս է շատ անգամ դժուարութիւնը եւ շատ մեծ դժուարութիւնը։ Երբ ժողովրդի մը հրաւեր կ'ըլլայ «Տա՛ւ»։ Տամ, աղէկ, բայց որո՞ւ, Ք. Պատուելիին (ուսուցիչ կամ քարոզիչ)։... Բայց չեմ տեսներ որ անիկա իմ հաւնած քարոզը կու տայ, կ'ըսէ մէկը ժողովուրդի հարկւրաւորներէն։ Ուրիշ մը նոյն հարկւրաւորներէն կ'ըսէ, «Պատուելիին շատ անգամ իմ տունս չայցելեր։ Ինչո՞ւ իրեն փարա տամ։ Ուրիշ մէկը, «...», Պատուելիին չուզեր զրամ տալ, վասն զի Պատուելիին լեզուն, խօսուածքը շատ հասարակ է, հեռի բանաստեղծական, գիտական, հետաքրքրական կամ իմաստասիրական ըլլալէ։ Թովմաս եղբայրն ալ, որքա՞ն եւ անոնք, նոյն զիտողութիւնը կ'ընէ բայցներհակ մտօք։ Պատուելիին անանկ բաներ կ'ըսէ, բառեր կը գործածէ որ ոչ ինք խօսած է ծնած օրէն, ոչ ալ իր մեծ պապներէն, մաներէն լսած է...։ Այսպէս չորս կողմէն ձայներ՝ արդարացումն ընելու համար պաշտօնէի ամսականը, ապրուստը, չտալուն կամ զեղչելուն, կամ լաւ եւս իրենց կրօնական տուրքերը կրճատելուն, դադրեցնելուն...։ Ու առանցքը այդ բոլոր առարկութիւններուն տեսք ուր կամ ինչ է, ո՞վ է։ Ք. վարժապետին կամ քարոզչին անձը։ Արդ, քանի որ կրօնական կամ կրթական տուրք տալու մէկ եւ մեծ դժուարութիւնը կ'ըլլէ կամ յառաջ կու գայ այդ տուրքը այսինչին, առարկելի, չհաւնուող պաշտօնէի մը, արուած ըլլալու կարծիքն կամ պատճառաւորութիւններէն, որոց շատը — խոստովանաբար ըսենք — ուրիշ անուններու ներքեւ թաղած չկամութիւններ են, պէտք է ժողովուրդը ընդգծէ այն բառերով թէ՝ կ'ընէին որոնք Աստուծոյ կը որոնէ սե քե Կրօնական-Կրօնական ՏՈՒՐԵՐԸ ՊԵՏ Ե ՏՐՈՒՆ ՄԻՇՏ ՍԻ ՄԻՇՏ ՅԵՍՈՒՍԻ ՅԵՍՈՒՍԻ ՍԻ ՅԵՍՈՒՍԻ։ Մենք չենք ըսեր ժողովրդի լեզուն նոր հարսի լեզուն պէս միշտ լուռ ըլլալու է հանդէպ պաշտօնէին, թէեւ միշտ կը պնդենք թէ «...» ըլլալու չէ, բայց, կ'ըսենք, դժգոհութիւնները կրօնական տուրքերու յապաւնութիւններով յայտնուելու չեն։ Աղէկ է, եթէ արդար ու զօրաւոր պատճառներ կան, ուղղակի զգացնել պաշտօնէին եւ անօգուտ ըլլալը տեսնելէ վերջ ուղղակի հրաժարեցնել զայն քան ամսականներու ծայրատուներով, կրօնական տուրքերու զրացումներով ստիպել պաշտօնեաներն լքել իրենց պաշտօնը եւ հացերին ճարելու նայիլ։ Ասով իմաստուող միայն

պաշտօնեաները չեն ըլլար, այլ յաւէտ ժողովուրդները որ չափով չափ կը որոնէ և չափ որով չափ պաշտօնէի չափել, որուն հետեւանքը կ'ըլլայ նախ կաղմակերպութիւն, եւ յետոյ գոյութիւն, կորուսանել, ինչպէս կ'ըլլայ եւ եղած է արդէն շատ ժողովուրդներու համար։

Տուրքերը յանուն Յիսուսի եւ Յիսուսի տալու մէջ մեծագոյն ուրիշ օրհնութիւն մը եւս կայ։ Տարբեր կը յայտնուի, կ'ընէ։ Ինչ որ Յիսուսի ձեռքը կը գրուի՝ անկէ դուրս կ'ըլլէ սրբուած եւ ուստի սրբացնող, օրհնեալ եւ օրհնող, բաղմապատկեալ եւ բաղմապատկող, անցնուն եւ անող, անցնող, Համոզուելու համար ասոր կարգացէք հաջորդն հաջորդ Մատ. ԺԴ. 13-21 եւ ԺԵ. 29-38 մէջ։ Երբ աշակերտները հինգ նկանակը անգամ մը գրին իր ձեռքը եւ ուրիշ անգամ մը եօթը նկանակը, կը կարդանք թէ ինք Յիսուս այնպէս օրհնեց եւ բաղմացուց նկանակները որ հինգ նկանակը հինգ հազար եւ աւելի մարդոց բաւեց եւ աւելցաւ եւ եօթը նկանակն ալ չորս հազար ուտողներու։ Ու նոյն իսկ «...», զիտեցէք, քանիպատկեալ եղաւ զրամապիւսին։ Պատճառ՝ այս հրաշքին, այս ամսան, Ես միայն մէկ բան գիտեմ — որ աշակերտը Անոր որոնէ, Անոր որոնէ, Անոր ձեռքը Կրօնական միշտ այսպէս էր, այսպէս կ'ընէր։ Մարդիկ միշտ բան մը կը ներկայացնէին իրեն եւ ինք, եթէ մեռեալ էր այն, կ'ողջնեցնէր, եթէ հիւանդ՝ կը բժշկէր, եթէ հաց՝ կ'աւելցնէր։ Ստեղծումը դադարած է, բայց օրհնութիւնը, անցնուցումը միշտ կը մնայ ու կայ։ Յիսուս Քրիստոս նոյն է երէկ, այսօր եւ յաւիտեան։ Կը մնայ որ մարդիկ ալ նոյն ըլլան, նոյն հարազատ հաւատքն ունենան։ Այսօրուան մարդիկ ընելու են ինչ որ այն օրուան մարդիկ ըրին — Յիսուսի ձեռքը զենն իրենց ունեցած քիչը որ Ան բաղմապատկելով, բերապատկելով դարձնէ իրենց։ Անոր օրհնած բանը կը բաւէ եւ կ'աւելնայ անհատներու թէ բաղմութեանց համար։ Արդ այս ամէնը կ'ըսէինք զայս ըսելու համար։

Տարբերութիւն կ'ընէ յայտնուի, կ'ընէ։ Ինչ որ Յիսուսի ձեռքը կը գրուի՝ անկէ դուրս կ'ըլլէ սրբուած եւ ուստի սրբացնող, օրհնեալ եւ օրհնող, բաղմապատկեալ եւ բաղմապատկող, անցնուն եւ անող, անցնող, Համոզուելու համար ասոր կարգացէք հաջորդն հաջորդ Մատ. ԺԴ. 13-21 եւ ԺԵ. 29-38 մէջ։ Երբ աշակերտները հինգ նկանակը անգամ մը գրին իր ձեռքը եւ ուրիշ անգամ մը եօթը նկանակը, կը կարդանք թէ ինք Յիսուս այնպէս օրհնեց եւ բաղմացուց նկանակները որ հինգ նկանակը հինգ հազար եւ աւելի մարդոց բաւեց եւ աւելցաւ եւ եօթը նկանակն ալ չորս հազար ուտողներու։ Ու նոյն իսկ «...», զիտեցէք, քանիպատկեալ եղաւ զրամապիւսին։ Պատճառ՝ այս հրաշքին, այս ամսան, Ես միայն մէկ բան գիտեմ — որ աշակերտը Անոր որոնէ, Անոր որոնէ, Անոր ձեռքը Կրօնական միշտ այսպէս էր, այսպէս կ'ընէր։ Մարդիկ միշտ բան մը կը ներկայացնէին իրեն եւ ինք, եթէ մեռեալ էր այն, կ'ողջնեցնէր, եթէ հիւանդ՝ կը բժշկէր, եթէ հաց՝ կ'աւելցնէր։ Ստեղծումը դադարած է, բայց օրհնութիւնը, անցնուցումը միշտ կը մնայ ու կայ։ Յիսուս Քրիստոս նոյն է երէկ, այսօր եւ յաւիտեան։ Կը մնայ որ մարդիկ ալ նոյն ըլլան, նոյն հարազատ հաւատքն ունենան։ Այսօրուան մարդիկ ընելու են ինչ որ այն օրուան մարդիկ ըրին — Յիսուսի ձեռքը զենն իրենց ունեցած քիչը որ Ան բաղմապատկելով, բերապատկելով դարձնէ իրենց։ Անոր օրհնած բանը կը բաւէ եւ կ'աւելնայ անհատներու թէ բաղմութեանց համար։ Արդ այս ամէնը կ'ըսէինք զայս ըսելու համար։

Տարբերութիւն կ'ընէ յայտնուի, կ'ընէ։ Ինչ որ Յիսուսի ձեռքը կը գրուի՝ անկէ դուրս կ'ըլլէ սրբուած եւ ուստի սրբացնող, օրհնեալ եւ օրհնող, բաղմապատկեալ եւ բաղմապատկող, անցնուն եւ անող, անցնող, Համոզուելու համար ասոր կարգացէք հաջորդն հաջորդ Մատ. ԺԴ. 13-21 եւ ԺԵ. 29-38 մէջ։ Երբ աշակերտները հինգ նկանակը անգամ մը գրին իր ձեռքը եւ ուրիշ անգամ մը եօթը նկանակը, կը կարդանք թէ ինք Յիսուս այնպէս օրհնեց եւ բաղմացուց նկանակները որ հինգ նկանակը հինգ հազար եւ աւելի մարդոց բաւեց եւ աւելցաւ եւ եօթը նկանակն ալ չորս հազար ուտողներու։ Ու նոյն իսկ «...», զիտեցէք, քանիպատկեալ եղաւ զրամապիւսին։ Պատճառ՝ այս հրաշքին, այս ամսան, Ես միայն մէկ բան գիտեմ — որ աշակերտը Անոր որոնէ, Անոր որոնէ, Անոր ձեռքը Կրօնական միշտ այսպէս էր, այսպէս կ'ընէր։ Մարդիկ միշտ բան մը կը ներկայացնէին իրեն եւ ինք, եթէ մեռեալ էր այն, կ'ողջնեցնէր, եթէ հիւանդ՝ կը բժշկէր, եթէ հաց՝ կ'աւելցնէր։ Ստեղծումը դադարած է, բայց օրհնութիւնը, անցնուցումը միշտ կը մնայ ու կայ։ Յիսուս Քրիստոս նոյն է երէկ, այսօր եւ յաւիտեան։ Կը մնայ որ մարդիկ ալ նոյն ըլլան, նոյն հարազատ հաւատքն ունենան։ Այսօրուան մարդիկ ընելու են ինչ որ այն օրուան մարդիկ ըրին — Յիսուսի ձեռքը զենն իրենց ունեցած քիչը որ Ան բաղմապատկելով, բերապատկելով դարձնէ իրենց։ Անոր օրհնած բանը կը բաւէ եւ կ'աւելնայ անհատներու թէ բաղմութեանց համար։ Արդ այս ամէնը կ'ըսէինք զայս ըսելու համար։

Տարբերութիւն կ'ընէ յայտնուի, կ'ընէ։ Ինչ որ Յիսուսի ձեռքը կը գրուի՝ անկէ դուրս կ'ըլլէ սրբուած եւ ուստի սրբացնող, օրհնեալ եւ օրհնող, բաղմապատկեալ եւ բաղմապատկող, անցնուն եւ անող, անցնող, Համոզուելու համար ասոր կարգացէք հաջորդն հաջորդ Մատ. ԺԴ. 13-21 եւ ԺԵ. 29-38 մէջ։ Երբ աշակերտները հինգ նկանակը անգամ մը գրին իր ձեռքը եւ ուրիշ անգամ մը եօթը նկանակը, կը կարդանք թէ ինք Յիսուս այնպէս օրհնեց եւ բաղմացուց նկանակները որ հինգ նկանակը հինգ հազար եւ աւելի մարդոց բաւեց եւ աւելցաւ եւ եօթը նկանակն ալ չորս հազար ուտողներու։ Ու նոյն իսկ «...», զիտեցէք, քանիպատկեալ եղաւ զրամապիւսին։ Պատճառ՝ այս հրաշքին, այս ամսան, Ես միայն մէկ բան գիտեմ — որ աշակերտը Անոր որոնէ, Անոր որոնէ, Անոր ձեռքը Կրօնական միշտ այսպէս էր, այսպէս կ'ընէր։ Մարդիկ միշտ բան մը կը ներկայացնէին իրեն եւ ինք, եթէ մեռեալ էր այն, կ'ողջնեցնէր, եթէ հիւանդ՝ կը բժշկէր, եթէ հաց՝ կ'աւելցնէր։ Ստեղծումը դադարած է, բայց օրհնութիւնը, անցնուցումը միշտ կը մնայ ու կայ։ Յիսուս Քրիստոս նոյն է երէկ, այսօր եւ յաւիտեան։ Կը մնայ որ մարդիկ ալ նոյն ըլլան, նոյն հարազատ հաւատքն ունենան։ Այսօրուան մարդիկ ընելու են ինչ որ այն օրուան մարդիկ ըրին — Յիսուսի ձեռքը զենն իրենց ունեցած քիչը որ Ան բաղմապատկելով, բերապատկելով դարձնէ իրենց։ Անոր օրհնած բանը կը բաւէ եւ կ'աւելնայ անհատներու թէ բաղմութեանց համար։ Արդ այս ամէնը կ'ըսէինք զայս ըսելու համար։

Ինչ։ Ասոր նման եւ ասոր չափ, կարելի է ասկէ աւելի, դժուարութիւն մ'է կարծել թէ զիտեցէք, թէեւ Աստուծոյ ալ տանք, զիտեցէք։ Մերն է մեր տուածը, այս կարծիքը անհաւանութիւն եղող բաներու։ Ինչ որ ուրիշինն է ու մեր ձեռքն է՝ ուղուած ատեն կրնանք տալ եւ զիտեցէք կը գտնենք տալ, թէեւ շատ թանկագին բան մը ըլլայ եւ շատ սիրելի մեզի։ Բայց ինչ որ մերը կը սեպենք եւ մեզմէ կ'ուզուի, անոր զրացումը այնչափ աւելի կ'ըլլայ։ Մեր այս բնութեան մէկ խորին գիտութեամբ Աստուծոյ ուղած է մեզմէ ոչ թէ ինչ որ մերն է, այլ ինչ որ իրն է։ Տեսէք, ան կ'ըսէ։ «Ան որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք»։ Մատ. ԻԲ. 21։ Այս համար երկու ճամարութիւններ շատ պարզ կերպով կը զեն մեր առջեւ։ Ա. Թէ Աստուծոյ մը քիչ բաներ, զիտեցէք զիտեցէք զիտեցէք զիտեցէք։ Բ. Թէ Աստուծոյ ոյժ բաները, բաները կը պատճառէ զիտեցէք, կ'ընէ որոնք։

Քննենք առաջին ճամարութիւնը։ Իրաւ Աստուծոյ մեր ունեցածին մէջ բաժին ունի։ Բայց աւելի աղէկ եւ աւելի ճամարիւ չըլլար հարցնել թէ մարդը իր ունեցածին մէջ բաժին ունի։ Մարդիկ ինչ որ իրենցը կը սեպեն եւ կ'ըսեն «Մեք է» իրաւ անոնցն է, իրենցն է։ Ինչ ունին մարդիկ։ Կեանք։ Բայց կեանքը Աստուծոյն չէ։ Կարգա Մ. Բ. 7, Սաղ. ճԴ. 29, եւն.։ Առողջութիւն։ Սաղ. ճԴ. 3, 4, 5, Երեմ. ԺԵ. 14, եւն.։ Հագուստ, ապրուստ։ Բոլորը Աստուծոյն չեն եւ Աստուծոյն չեն։ Սաղ. ճԽԵ. 9, ճԽԵ. 15, ճԴ. 27, ճԼԶ. 25, եւն.։ Ասիկա մարդոց հասարակական մէկ հաւատքն է, այլ դեռ թոյլ, ոչ իրենց վրայ իշխելու չափ բաւական հաստատուն։ Մարդիկ խոստովանաբար Աստուծոյն կը սեպեն ինչ որ ունին՝ բայց գործնականիւ միմիայն իրենցը։ Գոնէ ընդունին թէ, թէ՛ իրենցն է եւ թէ՛ Աստուծոյն։ Խօսինք երկրագործներու հետ։ Կալերու մէջ զիտուած, բլրացած ցորեններու համար կ'ըսէք Մեք է։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ, կ'ըսէք, մենք ցանցինք, մենք ջրեցինք, մենք քաղցինք, կրեցինք, կամեցինք ու մաքրեցինք։ Զեք իրաւունք կը հիշէ՞ք ցորենին համար յէր որոնք ինչո՞ւն իրաւ։ Ծիտակ է այդ։ Եւ այնպէս ու այնչափ չիտակ՝ որ եթէ ձեզի հետ ուրիշ մ'ալ նոյն բաները ըրած ըլլայ — տուած ըլլայ ձեզի իր արտը կամ սերմը, կամ ձեզի հետ ցանած, ջրած ու քաղած ըլլայ — իրաւունք կ'ունենայ ցորենին վրայ եւ ձեզի հետ կը կիսէ։ Գործակցութիւնը շահակցութեան իրաւունք կու տայ։ Ծատ աղէկ։ Բայց կը մտածէք թէ Աստուծոյ ալ գործակից է ձեզի կամ մանաւանդ դուք թէ մենք, բոլոր մարդիկս, գործակից ենք Աստուծոյ՝ որով Աստուծոյ մեզի շահակից կ'ըլլայ եւ մեր ունեցածին մէջ բաժին կ'ունենայ։ Կը մտածէք ասոր վրայ։ Պիտի հարցնէք թէ Աստուծոյ գործն ինչ կըլլայ է մեր վաստակին մէջ։ Ահա թէ Պողոս ինչ ըսած է այս մասին։ «Ես անկեցի, Ապոլոս ջուր տուաւ, բայց Աստուծոյ անցնուցումը Անուր կարեւորագոյն բանն է, մեծագոյն գործը, որ Աստուծոյ բաժինն է։ Ինչ օգուտ տնկելն ու ջուր տալը եթէ անաճումն պիտի մնայ բան մը։ «Աստուծոյ անցնուցումը» Անցնուցումը լարեւ ու անձրեւ, ժամանակի եղանակներ, այսինքն ջուրը որով ջրեցիր եւ գործածածդ ուրիշ միջոցներ։ Բայց միայն այսչափ։ Աստուծոյ նախ ստեղծեց — գոյացուց ի զոյժ — եւ ապա բուսցուց ու հասցուց

առաջին անգամ ցորենի եւ ունէ հացահատիկի, արմատի եւ պտուղի սերմը. ստեղծեց նաեւ հողը եւ արգինաբերող ոյժը, նոյն իսկ ձեռքդ եւ ձեռքիդ ոյժը՝ որ կրցաւ ցանել սերմը արտին մէջ կամ բռնել ու շարժել մանգաղը հաւաքելու համար հասած հատկերը : Ու ստեղծեց — շարունակենք այս թուումը — մանգաղին ալ երկաթը եւ զայն մանգաղ շինող բոլոր տարերքները : Հիմա հաշուէ. հունձը մը հանելու մէջ որո՞ւ բաժինը շատ եղաւ գործին մէջ . քո՞ւկը թէ Աստուծոյնը : Այսպէս կրնայինք խօսիլ վաճառականներու, գործաւորներու եւ արհեստաւորներու հետ եւ ապացուցանել թէ իրենցմէ սկսեալ մինչեւ իրենց ունեցածը Աստուծոյն են մանաւանդ քան իրենցը : Արդ, եթէ Աստուած մարդոց գործակից է, ապա շահակից ալ է : Ուրեմն չա՞նք Աստուծոյն է՝ ԱՍՏԱՌՈՅ ՏՈՒՆԷՔ :» Անիրաւ մի ըլլաք, մի զրկէք զԱստուած : Թող որ Աստուած մեր ունեցածին մէջ բաժին ունի՝ Դե՞պէս քաժէնը Աւուր է, այն կանոնով որ շատ գործողը, շատ դրամաղլուի զնոյր շահու շատը կ'առնէ : Եւ ապացուցինք թէ ամէն գործի մէջ մեծագոյն բաժինը Աստուծոյնն է : (Ծարունալէկ)

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ ուրբաթ Սէլամըզի արարողութեան հարցը Ռուսական եւ Անգղիական դեսպանները յաջորդաբար պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալ Վեհ. Սուլթանին: Սըր Նիքոլաս Օքոնըր Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայացուց Անգղիոյ դահլիճի անդամներէն Մր. Չէյմպըրլէնի եղբայրը Մր. Օսթին Չէյմպըրլէն: Յետոյ Պելճիական եւ Ամերիկեան դեսպանները, Գերմանիոյ եւ Շուէտի դեսպանական գործակատարները եւ Պուլկարիոյ գործակատարը խմբովին Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայացան:

Կիրակի Սասունածածնի ծննդեան տօնին առիթով հազարաւորներ գացին Կէօքսու, Վոսիօր: Շիրքէթի բոլոր շողենաւերը Անատոլիոյ Հիսար հանդիպեցան, եւ մենք աւելի քան 300 անձ համընկանք մէկ շողենաւէ ելլող: Կիրակիէն մէկ երկու օր առաջ ալ շողենաւերով մեծ բազմութիւն գնաց Սիւլիւրի, որ Կոյսին նուիրուած աւելի համբաւուր մէկ սրբատեղին է Մարմարայի եզերքը:

Գըզըրլըմազի յորդեղէն աղետալի ողողումներ պատահեցան Էնկիւրիւի կուսակալութեան մէջ Օսմանճըզի կողմերը: Մէհմէտ Տէտէ գիւղին մէջ տասնմէկ անձեր եւ 100ի չափ արջառ խոզերուցան: Էյրիտէի թաղապետական շէնքը փլաւ եւ շատ տուններ անքնակելի եղան: Հունճքի, հօտի եւ երաւակի մեծ միաս հասաւ:

Սպարապետի Դուռը հրամայեց վերաշինել Պուլկարիոյ սահմանադիր բոլոր այն ամրոցները, որոնք անցեալ տարի չվերաշինուեցան:

Դեսպանական մարմինը, Կրօնական գործերու տեսուչը եւ հպատակ ժողովուրդներու հոգեւոր պետերը կիրակի իրենց չորհրհաւորութիւնները զրկեցին Յունաց Պատրիարքին՝ անոր անուան տօնին առիթով: Հրազիրները յարգալի լեզուով կը խօսին Յոյներու եկեղեցական եւ ազգային կազմակերպութիւններուն այն նոր կենդանութեան վրայ, որ կը տեսնուի յորմէհատէ Ն. Ամենապատուութիւնը վերստին բազմեցաւ պատրիարքական աթոռին վրայ:

Եւեւմոսական նախարարութիւնը չըջարեւականով մը իր ստորադասեալներուն յորհոր ուղղեց փութացնել տուրքերու գանձումը: Արտաքին նախարարութիւնն ալ իր ստորակարգեալներուն հրահանգ զրկեց որ աւելի մեծ ուշադրութիւն դարձնեն այն տուրքերուն գանձման, զորոնք օտար նաւեր պարտին վճարել երբ Թրքական ջուրեր մտնեն:

Իստանբուլ կառավարութիւնը Կ. պոլսոյ իր ընդհանուր հիւպատոսը եւ իր դեսպանատան առեւտրական կցորդը պատուիրակ կարգած է, որպէս զի բանակցին Թուրքիոյ հետ կնքելի առեւտրական դաշնագրին համար:

Մայրաքաղաքի մանրէազնական հաստատութեան նախորդ տնօրէն Տր. Նիքոլ անցեալ հինգշաբթի Ֆրանսա ուղեւորեցաւ իր պաշտօնը վերստին վերադառնալ փասթէօրեան հաստատութեան մէջ: Լէվէլի Հեւելլի կ'ըսէ թէ անոր օգտաշատ գործը պիտի շարունակեն հոս իր աշակերտները:

Մարտի, Թուրքիոյ եւ Ալժիրիոյ կարօտ բազմաթիւ ուխտաւորներ հասան Իզմիր, որոնք իրենց ուղեւորութիւնը շարունակելու դրամ չունէին: Ասոնք իրենց տուները զրկուեցան 60,000 դահլիճ ծախքով, ու

րու կէսը Կայս. Անճնական գանձէն վճարուեցաւ, կէսն ալ Կառավարութեան գանձէն:

Ըստ Սէրէլի, երկու վաճառականներ Քալաքապետութեան առաջարկած են գնել մայրաքաղաքի փողոցներուն բոլոր աւելածը (չէօի) եւ այրել զայն քաղաքէն դուրս երկու մեծ փուռերու մէջ: Կ'ըսուի թէ առաջարկը լուրջ նկատողութեան առնուած է:

Ուսանողներու նախանձը վառելու համար Վեհ. Սուլթանը հրամայեց չքաղաքում մը պատրաստել, որպէս զի իրենց մրցանակ տրուի այն չըջանաւարտներուն որոնք առաջին եւ երկրորդ կը հանդիսանան իրենց կարգին մէջ: Առաջին հանդիսացողին չքաղաքում ոսկի պիտի ըլլայ, երկրորդ հանդիսացողին արծաթ:

Եգիպտոսի Խալիվ Ապպա չիւմի փաշա չորեքշաբթի հացկերոյթի հրաւիրուեցաւ Կայս. պալատ, եւ հինգշաբթի Եգիպտոս ուղեւորեցաւ իր զրօսանաւով: Ն. Բարձրութեան կողմէ Կայս. ախոռներուն նուիրուած ընտիր ցուլ մը եւ երկու կովեր այս շաբթու եւրոպայէ մայրաքաղաք հասան:

Օգոս. ամսոյ մէջ Սէլանիկի եւ Գոսթալի կուսակալութիւններէն 10,400 տակառաջի հանածոյ զրկուեցաւ Եւրոպա: Սէլանիկի մաքսատան նոյն ամսոյ հասոյթն էր 1,487,000 դահլիճ, անցեալ տարւոյ նոյն ամսոյ հասոյթէն 90,000 դահլիճ պակաս:

Վարպետ կին մը զրկուեցաւ Պաֆրա, որպէս զի զորդագործութիւն սորվեցնէ տեղւոյն Մամետական, Յոյն եւ Հայ դպրոցներուն մէջ:

Միւ կ'ըսէ թէ Պուլկարիոյ Արտաքին գործերու նախարար Մ. Տանէլ Փարիզ գնաց վերսկսել Պուլկարական փոխառութեան վերաբերեալ բանակցութիւնները:

Լէվէլի Հեւելլի կ'ըսէ թէ Լոնտոնի մէջ թուղի գնին շատ կոտորելուն պատճառով Իզմիրի հրապարակին մէջ խուճապ կը տիրէ: Թերթը թուղի գնին այս անկումը կը վերադրէ առաջին անգամ զրկուած բերքին ստորին տեսակին, ըսոյց կը յարէ թէ վերջին տասնըհինգ օրուան մէջ ներքին գաւառներէն եկած բերքերը շատ ընտիր են:

Կ'ըսուի թէ Տր. Րիտերի Կայս. կառավարութեան ծառայութեան քաջուելուն լուրը ճիշդ չէ: Բժիշկը բուրոյն առողջացած է եւ կը յուսայ Հոկտ. սկիզբները իր պաշտօնը վերստին ընկնել տղայոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ:

Պէյրութի Մէհմէդի էֆ. մենաշնորհ կը խնդրէ Համայնի եւ Տիրերի մօտակայ հանձնային ջուրերը շահագործելու, նոյն ջուրերը մօտակայ քաղաքներու եւ գիւղերու հետ հաղորդակցութեան մէջ գնելու նպատակով ձամբաներ չինելու, նաեւ Տիրերի լճին վրայ նաւարկութիւն հաստատելու:

Սեպտ. 16էն մինչեւ 22, Ժամատախտի վեց դէպք եւ հինգ մահ տեղի ունեցած է Եգիպտոսի մէջ: Յունիս 3էն ի վեր համադուրմարն եղաւ 160 դէպք եւ 80 մահ:

Ըստ Սէրէլի, կատաղած խոշոր շուն մը 60ի չափ շուն խաճատած է Բերայի մէջ:

Գուլէգամփուի կողմը Իսաք անուանով Հըրեայ դերձակ մը ձերբակալուեցաւ իր հարիւր ոսկւոյ ապահովագրուած տունն այրած ըլլալու կասկածով:

Շրջաբերականով մը նոր միջոցներ յանձնարարուեցան թոյլ չտալու համար որ առանց վկայականի մարդիկ բժշկութիւն ի գործ դնեն: Պաշտօնական ղեկոյց մը յանուանէ կը յիշէ այսպիսի մէկը, որ առանց վկայականի բժշկութիւն կ'ընէ Այսթէֆանոյի մէջ:

Պաշտօնագրով մը նահանգային պաշտօնեա-

ներու հրահանգ տրուեցաւ որ առանց անցադրի ուղեւորողներէ անցադրի ծախքին կրկնապատկին առնուի իրենց զրամական տուգանք:

Պարսկաստանի հեռագրաթերէն ոմանք խզուած ըլլալով կարելի չէ կանոնաւորապէս հեռագիր զրկել նոյն գիծերով: Ուստի Թըզթատարական եւ հեռագրական վերատեսչութիւնը Պարսկաստան հեռագիր զրկել ուղղորդեցին կը խնդրէ որ Լատին գիրերով գրեն իրենց հեռագիրները, որպէս զի օտար գիծերու միջոցով զրկուին:

Թուրք զրօշով առաջատանաւ մը եւ Ռուս զրօշով առաջատանաւ մը Սեւ ծովու մէջ հազարի չափ սնտուկ եւ 8 տակառ քարիւղ ազատեցին ընկղմած Նորման շողենաւէն:

Սեպտ. 7ին Ֆրանսացի երկու հարիւր յիսուն ուխտաւորներ հասան Սերուսաղէմ Աստմիսիոնիսթ հայերուն առաջնորդութեամբ: Ուրիշ երեք խումբեր ալ, մին Ֆրանսացի եւ երկուքը Աւստրիացի, ի մօտոյ հոն կը սպասուին:

Առողջապահական Խորհուրդն իր վերջին նստին մէջ ջնջեց Կարմիր ծովու նաւահանգիստներէն եկող նաւերու դէմ հաստատուած տասնօրեայ քառանթիւն:

Ամերիկեան դեսպան Մր. Լիւմըն չորեքշաբթի Եւրոպա ուղեւորեցաւ արձակուրդով:

Այտրնի երկաթուղիի ընկերութիւնը ճիւղ մը պիտի չինէ մինչեւ Այասուլուգ (Եփեսոս): Ասով Սամոսցիներուն շատ պիտի զիւրանայ Իզմիր երթեւեկել:

Բողոքականներու Ազգապետ Յակոբ էֆ. Պոյաճեան երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Դատական եւ Կրօնական գործերու նախարարին հետ: — Տատեան Յարութիւն փաշա դարձեալ հիւանդացաւ: — Սանաւարեանի կտակալատար Պ. Կարապետ Եզեանց երկուշաբթի մայրաքաղաք ժամանեց: Կ'ըսուի թէ Սանաւարեան վարժարանի կալուածները աւելցնելու համար խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենայ նոյն վարժարանի խնամակալութեան հետ: — Նորայր Բիւզանդացի 25-26 հազար Փրանք հաւաքած եւ զրկած է Վենետիկի Միթիարեան միաբանութեան: — Կայս. հրամանագիր մը կ'արտօնէ Իւսկիւտարի Գալֆային Պաղը անուն բարձրագիւր տեղւոյն վրայ կառուցանել Ազգ. Հիւանդանոցի այն որբանոցը, որ Գարակէօզեան կտակի գումարին 5,000 ոսկով պիտի շինուի: — Կիրակի մայրաքաղաքի Վիեննական Միթիարեանները Միթիար Աքբար երկհարկաւորաբար տօնեցին: Սոյն առիթով չքառնաւ մը տրուեցաւ ի Շիլի: — Հայոց Ս. Հայրապետը բարձրագոյն հրամանով արտօնուած է ընդունիլ ու կրել Պարսից Շահին կողմէ շնորհուած «Առիւծ եւ Արեւ» շողակնագարդ պատուանշանը: — Սանիյէի աստիճան շնորհուեցաւ վաճառական Գառնիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի, Սալիսէի աստիճան ակնաբոյժ Տր. Էմէրեան էֆի: — Դալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանի Գ կարգի աշակերտներէն Մանասէ Զիւլիկեան փայլուն քննութեամբ ընդունուեցաւ Կայս. Բժշկական վարժարանը:

Արմաիքի հրապարակ. Անատոլիոյ ցորեն (կարծր) քաշը 32½-33 փարա: Անատոլիոյ ալիւր (գըրմա) քաշը 70-71 դահլիճ, Օտեսայի 95-103, Իպրայիի երրորդ կարգ 74-77, Ամերիկեան 81-84, Թիֆթիկ (Էնկիւրիւ, Եոզղատ) քաշը 17-18 դահլիճ, Անատոլիոյ բոլոր (գըրմա) քաշը 3¼-3½, քարիւղ 17-19 դահլիճ, Թիֆթիկ չքառար կենդանար 84, Ռուսական 75, սուրճ քաշը 4-60-5-80 դահլիճ, Բրինձ (Եգիպտական) քաշը 76-80, (Բանկու) 110-115, (Բիզոն) 190: Բամպակ (Ատանա) քաշը 5½ դահլիճ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զարին այսօրվան է Թրաքիա . Անցեալ հինգ-
շաբթի Զարը եւ Զարուհին ներկայ եղան
Ֆրանսական բանակին մեծ ազդամիտործերուն
որոնք կատարուեցան Զոր. Պրիւսիայի առաջ-
նորդութեամբ : Զորաց մէկ մասը կը պաշտ-
պանէր Ֆրէնի ամրոցը , որու վրայ յարձա-
կեցան միւս մասերը : Զինուորական ար-
ուեստի բոլոր ճիւղերը , որոնց մէջ էր նաեւ
զինուորական օդաւորակը , գործածուեցան
համահասարակ : Ռազմափորձերէն ետքը ճաշ
տրուեցաւ Կայս. հիւրերուն : Այդ առիթով
Զարն ըսաւ , «Ռազմափորձերը զորոնք տե-
սանք ինձի անձնապէս գնահատել տուին
Ֆրանսական բանակին կատարելութեան աս-
տիճանը , եւ ես ի սրտէ կ'ուրախանամ անոր
վրայ իբրեւ օրինաւոր պարծանքի արժանի
բանի մը վրայ բարեկամ Ֆրանսայի համար : »
Ճաշէն ետքը Զարը եւ Զարուհին այցելեցին
Բէնդի քաղաքապետական ապարանքը եւ
մայր եկեղեցին , եւ յոյժ ճաշակուտով կերպով
զարդարուած գտանքաղաքը : Ուրբաթ չգտո-
ւեցան Գոմիի ճիւղի ղեկակին յատուկ դա-
րաստանէն , որու մէջ կառուով պտոյտ ըրին
առանց հետեւորդներու : Կէսօրէն ետքը Սը-
փեթըրսպուրկի Ֆրանսական դեսպան Մոն-
թէպէլօ զբօսն թողնելը մկրտուեցաւ կնքա-
հայրութեամբ Զարին : Երեկոյն փառաւոր
ներկայացում մը տրուեցաւ թատրոնին մէջ
Փարիզցիներն այդ բոլոր օրը յուսացին որ
Կայս. հիւրերն իրենց քաղաքը պիտի այցե-
լին եւ մինչեւ կէսօրէն ետքը ուշ ժամանակ
չկտրեցին իրենց յոյսը : Նոյն իսկ զրոյց եղաւ
թէ Զարը Փարիզի մէջ էր , բայց ծպտեալ :
Շաբաթ օրը նուիրուեցաւ Պէթընիի զօրա-
հանդէսին , որ այդ շաբթուան մեծագոյն
դէպքն եղաւ : Զօրքերը շարուեցան ահագին
քառակուսիի մը երեք կողմերը ձեւացնելով
Շաբըին երկայնութիւնը քանի մը հազա-
րամետր էր : Զարը փառաւոր սեւ ձի մը
հեծնելով՝ գծերուն ճակատն անցաւ եւ չորս
զօրաբանակներուն բոլոր զօրքերն աչքէ ան-
ցուց : Ապա յառաջացաւ դէպ ի պաշտօնա-
կան տեղը , եւ զօրաց անցքը սկսաւ : Ա-
ռաջին զօրաբանակը անցաւ բոլոր գունդե-
րուն հաւաքական նուազածուներուն առաջ-
նորդութեամբ : Սիւնդաքի կ'ըսէ , «Սուլիսա-
ւոր զինուորներուն ահագին բազմութիւննե-
րուն անցքը ամէնէն մեծ խանդավառութիւնն
յառաջ բերաւ : Արդարեւ յուզիչ , թերեւս
անօրինակ , տեսարան էր այն : » Հետեւակնե-
րու երկու զօրաբանակներէ ետքը 128 հե-
ծելախումբեր եկան , որոնց մերկ սուրերը
արեւուն լոյսը կը ցոլացնէին : Թնդանօթա-
ծիւներու հրետանիները մասնաւորապէս
հիացման առարկայ եղան : Կային նաեւ զին-
ուորական օդաւորակներ , բերդապահներ եւ
հեծանուորներու ալիւսալ խումբեր : Զօ-
րահանդէսին յաջորդեց սեղան մը , ուր ներ-
կայ եղան քաղաքային եւ զինուորական բո-
լոր բարձրագոյն պաշտօնատարները : Մ. Լուպէ
Զարին եւ Զարուհին կենացը բաժակ ա-
ռաջարկելուն առիթով դարձեալ չնորհակա-
լութիւն յայտնեց անոնց այցելութեան հա-
մար , եւ Ալեքսանտր Գ Զարին ու նախա-
դատ Գառնօի ձեռամբ կնքուած Ֆրանքե-
ռուսական զինակցութիւնն յիշեց իրեւ խա-
ղաղութեան գրաւական մը , որ բաւական
բարիք գործեց անցեալին մէջ եւ սահման-
ուած է ա'լ աւելի գործել ապագային մէջ :
Զարը պատասխանեց նմանօրինակ բառերով
եւ ըսաւ թէ ինք եւ Զարուհին միշտ երախ-
տադիտութեամբ պիտի յիշեն իրենց այցելու-

թիւնը : Ըսաւ թէ երկու երկիրներն իրարու
միացնող կապերն ի նորոյ ամրացան , եւ յա-
րեց , «Բոլոր մարդկութեան համար խաղա-
ղարար պատուական տարր մ'է սերտ միու-
թիւնը երկու մեծ պետութիւններուն , որոնք
ամէնէն խաղաղասիրական զիտումներն ու-
նին եւ իրենց իրաւունքներն յարգել տալ
գիտնալով հանգերձ ջանադիր չեն բռնաբա-
րել ուրիշներու իրաւունքներէն ունէ մին : »
Ճաշէն քիչ ետքը Կայս. հիւրերը դէպ ի Գեր-
մանական սահմանազուխը մեկնեցան : Քիչ
յետոյ Մ. Լուպէ եւ նախարարները Փարիզ
ուղեւորեցան , Զարը սահմանադիր կայա-
րանէն չնորհակալութեան հետագիւր մը ուղ-
ղեց Մ. Լուպէի : Կայս. ուղեւորները կի-
րակի երեկոյ Քիչ հասան , եւ երեք ժամ յե-
տոյ մտան Սիւնդաքի զբօսանաւը : Երեք-
շաբթի ժամանեցին Սիւլա (Ռուսիա) :
Հարաւային Աֆրիկէի պարբերաւ : Պօէրները
վերջերս քանի մը յաջողութիւններ ունեցան :
Ասոնց ամէնէն կարեւորը ձեռք բերուեցաւ
Հիւսիսային Նաթալի մէջ Տընտիէ , ուր տեղի
ունեցաւ այս պատերազմին առաջին ճակա-
տամարտը , իբր 30 մղոն հեռու տեղ մը :
Զօր. Պոթա սկսաւ Նաթալ արշաւել զօրա-
խմբով մը , որ կը կարծուի թէ 1,500 մարդէ
կը բաղկանայ եւ ունի 3 թնդանօթ : Սեպտ.
17ին Կոֆ հազարապետը , Պօէրներու խումբ
մը տեսնելով , 200 Անգլիացիներով անոնց
ետեւէն գնաց երեք թնդանօթով , բայց ընդ
հուպ հասկցաւ որ ծուղակն ինկած է , եւ
ստիպուեցաւ անձնատուր ըլլալ : Սակայն
նախապէս յաջողեցաւ իր թնդանօթներն ան-
գործածելի վիճակի մը վերածել : Անգլիա-
ցիներն ունեցան 17 մեռել եւ 25 վիրաւոր :
Մնացեալները բաց ի 25էն որ փախան՝ դերի
բռնուեցան : Սակայն գիշերը Կոֆ հազարա-
պետը եւ ուրիշ սպայ մը յաջողեցան փախչիլ :
Միւսներն ալ իրենց դէնքերէն եւ հազուա-
տէն կապտուելէ ետքը արձակուեցան :
Պոթայի ետեւէն ինկող Անգլիական զօրա-
խումբերը անոր վերջապահներուն մօտեցած
են , Պօէրներու միւս յաջողութիւնները ձեռք
բերուեցան Բարեյուսոյ Գիլիի գաղթականու-
թեան մէջ եւ մասնական էին : Պօէր հրա-
մանատար Սմիթս զինք պաշարող զօրաց գիծը
կտրեց անցաւ սպաննելով Անգլիացի երեք
սպայ եւ 20 զինուոր , եւ վիրաւորելով մէկ
սպայ եւ 30 զինուոր : Կ'ըսուի թէ իր ալ
կորուստը նոյնքան ծանր եղած է : Գրիցին-
կըր փորձեց Սմիթսի նման ընել եւ Օրէյնս
գետի միւս կողմն անցնիլ : Զայտողեցաւ թէ եւ ,
բայց ծանր կորուստի ենթարկեց Անգլիացի-
ները , որոնց հրամանատարը , Մըրէ գնդա-
պետ , սպաննուեցաւ : Պօէրները մուտէն օ-
գուտ քաղելով թնդանօթ մը առին տարին , բայց
անոնց ետեւէն ինկան Անգլիացիք , վերստին
առին թնդանօթը եւ 20 Պօէր գերի բռնեցին :
Լորտ Քիլընըր Անգլիական յաջողութիւն-
ներու լուրեր ալ կուտայ : Հարաւարեւելեան
Թրանսվալի մէջ Բարոլայնայի մօտերը Պօէր
զօրախումբ մը բռնուեցաւ , 54 հոգի գերի
տարուեցան : Մին էր Զօր. Պոթայի եղբայրը :
Գրաւուեցան նաեւ 48 կառք : Իսթնպուրկի
մօտ Բոսի զօրախումբը գրեթէ ամբողջովին
գերի բռնուեցաւ բոլոր իր գոյքերով : Գերի-
ներուն թիւն է 55 , Բարեյուսոյ Գիլիի գաղ-
թականութեան մէջ Անգլիական զօրախումբ
մը երկու օրուան մէջ 80 մղոն տեղ երթա-
լով ցերեզման ըրաւ Պօէրներու խումբ մը ,
44 հոգի գերի բռնելով եւ 140 ձի եւ ուրիշ
աւարներ տանելով : Օրէյնսի երկրին մէջ
140 Պօէրներ բռնուեցան չորս օրուան մէջ :
Մ. Մաքիլի Լալուա . Անցեալ երեքշաբթի

թաղման պաշտօնը տեղի ունեցաւ Կապի-
տուին մէջ , Ուաշինկիթըն : Ապա մարմինը կա-
ռախմբով տարուեցաւ հանգուցեալին տունն
ի Գանթոն , Օհայօ : Քսան կառքէ բաղկացե-
ալ կառախումբ մը հարկ եղաւ փոխադրե-
լու համար հանգուցեալին մարմինն ընկե-
րացողները , եւ բոլոր գծին վրայ զանգու-
նեղը կը դարձուէին : Փիթսպուրկի մէջ 50,000
անձեր , ի նշան յարգանաց , գլխարկնին հա-
նելով ձամբուն վրայ շարուեցան կառա-
խմբին անցնելու պահուն : Ուրիշ քաղաք-
ներու մէջ ալ հազարաւորներ հաւաքուե-
ցան : Կառախումբը 16 ժամու արագ ուղե-
ւորութեամբ մը Գանթոն հասաւ չորեք-
շաբթի կէսօրին , եւ մարմինը փոխադրուե-
ցաւ հանգուցեալին տունը , որ նոր ներկուած
եւ նորոգուած էր , վասն զի Նախագահը
մտադրած էր իր պաշտօնավարութեան շըր-
ջանն աւարտելէն ետքը իր մնացեալ տարի-
ները հոն անցնել : Գանթոն փոքրիկ քաղաք
է 40,000 բնակչով , եւ բոլոր տեղացիք —
այր , կին ու աղաք — կը պարծէին իրենց հա-
մաքաղաքացի Մ. Մաքիլիով : Անոնց ամէ-
նուն խորին վիշաղ շատ սրտաշարժ էր :
Վերջին պաշտօնը հինգշաբթի տեղի ունե-
ցաւ այն եկեղեցիին մէջ , որու անդամ էր
Մ. Մաքիլի եւ որու մէջ ալ ամուսնա-
ցած էր : Հարիւր հազար անձեր ներկայ ե-
ղան թաղման հանդէսին : Նոյն ժամուն ե-
կեղեցիներուն մէջ պաշտօններ կատարուե-
ցան Ամերիկայի ամէն կողմը , եւ նոյն իսկ
Նիւ Եորքի մեծ քաղաքին մէջ բոլոր թրամ-
ուէյները եւ շոգեհաւերը իրենց երթեւեկը
դադրեցուցին Նախագահին թաղման ժա-
մուն եւ ուղեւորները երգեցին , «Ալ մօտ
ըլլամ , ով Տէր , ալ մօտ քեզի » : Լոնտոնի Սը-
Պօղոսի մայր եկեղեցիին եւ Եւրոպական
շատ քաղաքներու մէջ յիշատակի պաշտօն-
ներ կատարուեցան :
Այլեւայլ . Գորնուոլի եւ Եորքի դուքսը
եւ դքսուհին անցեալ երկուշաբթի Գոլիպէք
(Գանատա) հասան , եւ շաբթուան միւս օ-
րերն անցուցին պտուղեղով այդ քաղաքը եւ
Գանատայի առեւտրական կեդրոնն եղող մե-
ծագոյն քաղաքը Մոնթրիլ եւ կառավարու-
թեան մայրաքաղաքն Աթաւա — Մովաութա-
կիւր հալածող Անգլիական Բապտիստ անց-
եալ շաբթու ընկղմեցաւ Անգլիոյ ծովկերեայ
ժայռերուն զարնուելով : Անոր մէջ գանուող
80 անձերէն 67 խեղդուեցան : — Էստուրտ
թագաւորը անցեալ շաբթու Տանիմարայէ
Շուէտ անցաւ , եւ Օսթրալիայի հետ
տեսակցելէ ետքը նոյն օր Տանիմարայ վե-
րադարձաւ : Երկուշաբթի Թագաւորը Ալեք-
սանտրա թագուհին հետ մեկնեցաւ Տանի-
մարայէ եւ չորեքշաբթի Լոնտոն հասաւ : —
Անցեալ հինգշաբթի սոսկալի արկած մը պա-
տահեցաւ Րուսիոյ մէջ : Քարիւղ փոխադ-
րող կառախումբ մը ուղեւորի կառախումբի
մը զարնուեցաւ , եւ պատուած ամաններէն
վաղող քարիւղը կրակ առաւ մեքենայէն :
Կառքերը բռնկեցան եւ 32 անձեր սպրեցան ,
6 ալ ծանրապէս վնասուեցան : — Ամերի-
կայի մէջ ընկերութիւն մը կազմուած է ընդ-
ծովեայ հեռադրապարան մը հաստատելու հա-
մար : Բալիֆորնիոյ եւ Փիլիպպինս միջեւ
Հալայեան կղզիներ ձամբով , Յոյս կայ թէ
երկու տարեկէն կ'աւարտի ամբողջ գործը :

ԳՐԱՄԱԿԱՆ			
Գոնտոնիտ		25	33
Բուսիլիի երկաթուղի		98	50
ԳՐԱՄԱԿԱՆ, Օստ. ոսկին 100է			
Մեքենայէ	103 04	Նաթուէն	87 17
Մեքենայէ	101 40	Գրիմից	51 07
Մանր արծաթ	102 30	Անգլ. ոսկի	109 39
Ռուսիոյ ըր	90 10	Մանէթ թղթ.	8 60

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆ Ա. ՅԱՊՈ ՊՅԱՅՅԱՆ
Ֆինանսներու Եւրոպ. Ամերիկ. Խան